

Jubileji in nekrologi

Ob desetletnici smrti vstaja Simon Gregorčič († 24. XI. 1906) iz porušenega groba kot prerok. Preroka se je čutil pesnik sam; saj je dne 21. sušca 1902 okoli polnoči spesnil naslednje verze:

„Εκ Διὸς κενόμηνος.“

Prerok in pesnik! ta sta dvojčka,
En duh obema in obraz,
Iz ene zibke sta, povojčka,
Iz ene matere podojčka, —
Li v njima nisem združen jaz?

Mordà sem združen! v srečo? v kazen!?
Čepràv! Bog, hvala Ti za dar!
Teh dveh je slednji bogoblazen;
Teh dvojčkov pa nikar narazen,
Ta vkup živi naj Tvoja stvar!

S. Gregorčič.

Pesniška lepota in preroška grozota se družita zlasti v odi „Soči“. Naprošen, da bi dal nekaterim svojim pesnim komentarje, je odgovoril pesnik: Komentarji?! Saj so pesmi prozorne ko Soča. Pa naj bo! K „Soči“. Opazil si gotovo, da sem rabil samo prilike iz naših planin, dokler ne pridere do ravnin; — potem je Soča in pesem drugačna. Zaljubljen sem v našo Sočo. — A kaj bi se bahal z mojo „Sočo“?! Pokličem Ti samo v spomin roman tajnika Napoleona I. Vel. Romanovo dejanje vrši se tu na primorskih tleh. Naslov je „Ivan Žbogar“, poslovenjen v „Sl. Narodu“. Sam Napoleon I. Veliki ga je čislal in na otoku sv. Helene pripisaval opazke. Meniš, da sem zašel od predmeta? — ni moja navada. Zveza! Pisatelj Ivana Žbogarja piše, da je prehodil mnogo sveta, a tako lepobarvne reke, da ni videl, kakor je Soča. Jaz sem pisal pesem mnogo prej nego čital „Žbogarja“! Kako sem bil vesel, da Francoz in jaz — enak ukus! . . . Pismo Gregorčičevo, ki se nahaja v njem pravkar navedeni komentar, je datirano 10. 8. 02 Sv. Lovrenca dan; dodan mu je pripis:

O spomni se kedaj mučenca,
Ki spal bo bliz sv. Lovrenca!

Krasne so Gregorčičeve preroške vizije v Pepelnični noči, v Velikonočni. O pesnikovem prvem posmrtnem jubileju iskreno želimo, da bi se čim preje obistinile.

I. Pobiljšar.

Pisateljska 25letnica Eng. Gangla. Kot drugoletnik ljubljanskega učiteljišča je napravil „Rastislav“-E. Gangl v novembrski Zvonovi številki (I. 1891) prvi korak v literarno javnost. V naslednjih Zvonovih letnikih so se množili Rastislavovi pesniški prispevki, da jih je bilo v nekaj letih za lično zbirko „Iz luči in teme“. Skoro istočasno se je pridružil sotrudnikom Tomšičevega „Vrtca“, v „Učiteljskem tovarišu“ je proslavil 300letnico rojstva Komenskega. E. Gangl je ustanovitelj „Zvončka“, našega najboljšega mladinskega mesečnika, ter tudi ves čas (17 let) njegov spreten urednik. Ustanovil je nadalje Mladinsko knjižnico, ki jo izdaja „Društvo za zgradbo

učiteljskega konvikta". Za to knjižnico je spisal tri zvezke, in letos ji je podaril rokopisov za tri nove snopiče. S posebno ljubeznijo deluje kot odbornik imenovanega društva od njega ustanovitve (1895); poleg tega je pa tudi najdelavnejši odbornik oziroma član vseh drugih društev napredne učiteljske organizacije in najzaslužnejši organizator slovenskega naprednega učiteljstva. Svojemu stanu in slovenski mladini je poklonil vse, kar sta najboljšega premogla njegova duša in srce! In kar njegovih telesnih in duševnih sil in dragocenega časa niso absorbirali boji za stan in šolo, jih je posvetil slovenskemu leposlovju. Mohorjanom je napisal obsežni povesti Veliki trgovec in Trije rodovi. „Priateljem mladosti, tovarišem veselja, bratom dela in naporov“ je poklonil svoje Bele rojake. Gabrščkova „Slovska knjižnica“ je objavila njegovi izvorni drami Sad greha, Sin; trodejanka „Katka Poljakova“ je ostala v rokopisu. Polni tehtnih idej in iskrene domovinske ljubezni so njegovi pesniški cikli, ki jih je priobčil v Zvonu in Slovanu. — Na mnoga veselejša, uspehov polna leta!

Devdesetletnico je praznoval dne 8. vinotoka 1916 Luka Svetec, zdrav duševno in telesno. „Sedemdeset — mnogo je let“, tako je pel Stritar dr. Janezu Bleiweisu. Svetcu se jih je nanizalo dvajset več, on je dosegel med slovenskimi slovstvenimi in političnimi veljaki najvišjo starost. Naj jo nadaljuje do najskrajnejših mej in naj doživi dobo, ko se poleže svetovni vihar krog drage mu lipe slovenske, ki jo je opeval v svoji mladosti! Domu in rodu je bila posvečena njegova mladost, za nju moška leta; za doma rast, korist in slavo deluje še sedaj častiti stavec. Zgodaj je zastavil večče pero; izpod njega so vrele pesmi in povesti, pravljice in reki, jezikovne razprave in kritike, pravoslovni sestavki in uvodni članki; iz njegovih zgovornih ust so vrel v raznih zbornicah temeljiti govori v obrambo narodnih pravic; iz njegovega zlatega srca je kipela ljubezen do slovenske mladine, kar neovržno svedoči njegovo neumorno delo v Družbi sv. Cirila in Metoda, kateri je ustanovitelj, podpredsednik in častni član. Jubilar Luka Svetec je stal vedno v prvi vrsti kot neomahljiv voditelj, a hkrati je marljivo izvrševal v svojem obližju podrobno narodno delo. Njegovo delovanje, s katerim je proslavil dom in sebe, je naslikal pred 10 leti v „Ljubljanskem zvonu“ v krasni prigodnici Simon Gregorčič. Pesnikovemu sklepnemu voščilu se pridružujemo tudi mi, kličeči velezaslužnemu jubilarju: „A Večni tudi tu na sveti, daj dolgo srečno Ti živeti. On daj Ti oni čas zazreti, ko srečen bo naš dom in rod ...“

† Evgen Sajovic. Dne 31. oktobra 1916 je dokončal svoje življenje Evgen Sajovic, telovadni učitelj na II. državni gimnaziji v Ljubljani. Pokojni je bil rojen 12. maja 1880 v Kranju, kjer je maturiral l. 1901. Najprej se je odločil za pravništvo; toda zanimanje in ljubezen do proučevanja in gojenja telesne vzgoje mu je določila drugo smer. L. 1905 je napravil na dunajskem vseučilišču izpit za telovadnega učitelja, in je v tej lastnosti vstopil l. 1912 na II. državni gimnaziji. Pobudo za telovadbo je sprejel v telovadnici ljubljanskega Sokola, kjer ni svoje pažnje posvetil samo praktičnemu vežbanju, ampak tudi strokovnemu proučevanju telesnih vaj. Od 1896, toraj celo dvajsetletje, je verno služil Sokolstvu. Po dovršeni gimnaziji je stopil aktivno v njegove vrste. Skupno z rajnikom dr. Jankom Šavnikom je reorganiziral idejno in strokovno Sokola v Kranju, in mu je bil tudi nekaj let načelnik. Po ustanovitvi Gorenjske župe pa je bil ves čas njen načelnik. Vztrajno je deloval v vseh strokovnih odsekih, bodisi v organizaciji ali teoriji, pri praktičnem pouku ali pri novi terminologiji. Samostojno je izdal vadbeno knjižico za mladino od 6—14 leta: „Učenci in učenke“ I. del (1913) in „Priprava za vaditeljske